

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ		ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ: 2014 – 2015	
ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2015			
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ		ΤΑΞΗ: Β	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 12/06/2015		Βαθμός :	
ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες (10.15 - 12.15)		Ολογράφως :	
		Υπογραφή Καθηγητή/τριας:	
Ονοματεπώνυμο:			

Οδηγίες:

- Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από δύο (2) μέρη.
- Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από δέκα (10) αριθμημένες σελίδες.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή ταινίας (Tipp-Ex).
- Τα ερωτήματα να απαντηθούν **με μπλε στυλό πάνω στο εξεταστικό δοκίμιο.**

Να απαντήσετε σε **ΟΛΑ** τα μέρη και σε **ΟΛΑ** τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α : ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Αναμφίβολα, η ανάγκη για αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί ένα από τα μείζονα προβλήματα της Ελλάδας. Αν όμως θέλουμε ως χώρα να μη μείνουμε πίσω σε όλους τους τομείς, θα πρέπει να θέσουμε τώρα τις βάσεις για το σχολείο του μέλλοντος.

Πώς θα θέλαμε, λοιπόν, να είναι αυτό το σχολείο; Ο πρώτος στόχος ο οποίος πρέπει να πραγματοποιηθεί είναι η ανοικοδόμηση σχολείων με ανθρώπινο πρόσωπο. Στη σύγχρονη εκπαίδευση απαιτούνται κτίρια που δε θα είναι "μουντά" και θα μοιάζουν με φυλακές, αλλά λειτουργικά με αίθουσες προσαρμοσμένες στις σημερινές παιδαγωγικές απαιτήσεις, **εξοπλισμένες** με τα απαραίτητα εποπτικά μέσα, με κατάλληλους χώρους για ποικίλες δραστηριότητες. Αίθουσες, πολλές φορές χωρίς θέρμανση και μόνωση, μας κάνουν να νιώθουμε εγκλωβισμένοι σ' ένα χώρο που δε μας **εκφράζει** και δεν μπορεί να καλλιεργήσει τη δημιουργικότητα και τη φαντασία μας. Γιατί εκτός από τη γνώση, είναι απαραίτητο να παρέχονται και δυνατότητες για ψυχαγωγία και ενασχόληση με τα "χόμπι" και τις ιδιαίτερες κλίσεις των μαθητών. Παράλληλα, τα κτίρια είναι ανάγκη να πλαισιώνονται από δέντρα και πράσινο, μακριά από το τσιμέντο και το θόρυβο των πόλεων, που ηρεμούν και μας αναζωογονούν. [...]

Στο σχολείο του μέλλοντος τα βιβλία θα πρέπει να είναι καλογραμμένα και προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της εποχής μας. Επίσης, η διδασκαλία θα ήταν πιο ενδιαφέρουσα, αν υποστηριζόταν από κατάλληλο εποπτικό υλικό και ενσωμάτωνε σε καθημερινή βάση την εικόνα και τον σχολιασμό της. Φωτογραφίες, βίντεο, cd, σύνδεση με το διαδίκτυο, διαδραστικοί πίνακες, θα έκαναν το μάθημα πιο ενδιαφέρον και έτσι αυτό θα ενεργοποιούσε περισσότερους από τους μαθητές μας.[...]

Οραματιζόμαστε δασκάλους - καθηγητές που πάνω απ' όλα θα είναι άνθρωποι, θα συμβάλλουν όχι μόνο στην καλλιέργεια του πνεύματος με το να είναι καταρτισμένοι και ικανοί στη μετάδοση της γνώσης, αλλά θα συζητούν με τους μαθητές τους για θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος, που τους απασχολούν. Άρα, θα πρέπει να είναι προσιτοί, ευχάριστοι, υπομονετικοί, **ειλικρινείς**, με κατανόηση και φαντασία. Θέλουμε από τους καθηγητές και τους δασκάλους να "ανοίγουν δρόμους", να μη μεταδίδουν στείρες γνώσεις αλλά να "ερεθίζουν" τον νου και την ψυχή, για να γίνουν οι μαθητές και οι μαθήτριές τους άνθρωποι ελεύθεροι και σκεπτόμενοι. Άλλωστε, το σύγχρονο σχολείο θα πρέπει να αποτελεί με την ομαδική του ζωή μια μικρογραφία της σύγχρονης, προηγμένης κοινωνίας. Και θα πρέπει, επίσης, να προβάλλει **ηθικά** πρότυπα και αξίες, όπως είναι η δημοκρατία, η ελευθερία, ο ανθρωπισμός.

Γι' αυτό, λοιπόν, θα επιθυμούσαμε το σχολείο, στο οποίο τα μέλη της μαθητικής κοινότητας περνούν ένα σημαντικό διάστημα της ζωής τους και αυτό αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της, να έχει πιο ανθρώπινο πρόσωπο. Να στοχεύει στη διαμόρφωση ελεύθερων προσωπικοτήτων, που θα διακρίνονται για την ανθρωπιά, την ανοχή στη διαφορετικότητα, την ευαισθησία, στοιχεία τόσο σπάνια πια στην εποχή μας. Χρειαζόμαστε ένα σχολείο που, πέρα από τις γνώσεις που θα παρέχει, θα διαμορφώνει και θα υπηρετεί τον άνθρωπο. [...]

<http://www.ideotopos.gr>

Αμαλίας Ηλιάδη, Όραμα παιδείας για το σχολείο του μέλλοντος (απόσπασμα)
(Η Αμαλία Ηλιάδη είναι φιλόλογος, ιστορικός και συγγραφέας)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Το ελληνικό σχολείο δέχεται αμείλικτη¹ κριτική εξαιτίας των ποικίλων προβλημάτων που παρουσιάζονται στον χώρο. Έτσι, λοιπόν, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισής του. Οι αλλαγές στα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να γίνουν στόχος της εκπαίδευσης, ώστε να παρέχουν στον μαθητή γνώσεις χρήσιμες και όχι ο μαθητής να ασχολείται με αντικείμενα που δεν του παρέχουν ουσιαστική γνώση.

Το πρόγραμμα, λοιπόν, θα πρέπει να υποστηρίζει την εθνική μας παιδεία, να αναδεικνύει και να αξιοποιεί τη συνολική πνευματική μας περιουσία, να στηρίζει, όμως, και τις πανανθρώπινες αξίες. Πρέπει, όμως, στις σύγχρονες επιστημονικές και πνευματικές κατακτήσεις να μπορεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις και τους ρυθμούς της προόδου. Σκοπός της είναι να καλλιεργεί την αγάπη για την πατρίδα και τον σεβασμό για τις άλλες πατρίδες. Η αρρωστημένη αγάπη για την πατρίδα, η προγονολατρία, ο εθνικισμός, η ξеноφοβία και η εθνική αλαζονεία δεν έχουν θέση στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, γιατί **συγκρούονται** με τη βαθύτερη ουσία του ελληνισμού και υπονομεύουν² την πρόοδο της πατρίδας μας.

Επίσης, θα ήταν σωστό να περιοριστούν οι εξετάσεις που ευνοούν την αποστήθιση, τον ανταγωνισμό, τη βαθμοθηρία, ενώ παράλληλα φορτώνουν τα παιδιά με άγχος. Το Ελληνικό Σχολείο, επίσης, δεν πρέπει να περιφρονεί την τεχνολογία. Δεν πρέπει να αφήσουμε έξω από το σχολείο τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τα οπτικοακουστικά μέσα. Ο άνθρωπος πρέπει να γνωρίζει να τα χειρίζεται, ώστε να γίνει ανεξάρτητος στο μέλλον και να μην κινδυνεύει να υποταχθεί στην πιο χυδαία χρήση τους.

Το σύγχρονο σχολείο θα πρέπει να βοηθάει τον νέο άνθρωπο να δημιουργεί σωστή προσωπικότητα και να τον γαλουχεί³ με τις αξίες του ανθρωπισμού και του πατριωτισμού και να

μην παράγει νεόπλουτους της μάθησης, που έχουν την ίδια ψεύτικη ευγένεια με τους νεόπλουτους του χρήματος, όπως γράφει και ο Σεφέρης.

Αικ. Συγγρού (μαθήτρια), Βουλή των Εφήβων, τ. Β (διασκευή)

1. αμείλικτη: ανελέητη
2. υπονομεύουν: ενεργούν κρυφά με σκοπό να βλάψουν
3. γαλουχεί: ανατρέφει

A. Ερωτήσεις κατανόησης

1. Ποιο είναι το κοινό θέμα των δύο κειμένων; (μον.0,5)

2. Να αναφέρετε δύο εισηγήσεις των συντακτών (μία από κάθε κείμενο), που έχουν σχέση με τις μεθόδους διδασκαλίας στο σύγχρονο σχολείο. (μον.0,5)

3. Να σχολιάσετε τη φράση της Α. Ηλιάδη στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 1: «Γι' αυτό, λοιπόν... ανθρώπινο πρόσωπο». (μον.1)

B. Οργάνωση κειμένου

1. Να βρείτε δύο συνδετικές λέξεις/φράσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή της δεύτερης παραγράφου του κειμένου 1. (Πώς εμείς... αναζωογονούν.) (μον.0,5)

2. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 1. (Πώς εμείς... αναζωογονούν.) (μον.0,5)
-

Γ. Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

1. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική. (μον.0,5)
Τα κτίρια είναι ανάγκη να πλαισιώνονται από δέντρα και πράσινο.
-

2. Να βρείτε τα αντικείμενα της πιο κάτω πρότασης και να δηλώσετε το είδος τους. (μον.0,5)
Πολλά αντικείμενα δεν του παρέχουν ουσιαστική γνώση.
-

3. Να διατυπώσετε τα υπογραμμισμένα επίθετα των πιο κάτω φράσεων στον απόλυτο υπερθετικό βαθμό (μονολεκτικά). (μον.0,5)

α. ... θα πρέπει να είναι ειλικρινείς.

β. ... ηθικά πρότυπα

4. Αφού εντοπίσετε δύο αντωνυμίες (όποιες θέλετε) στην πιο κάτω πρόταση, να τις γράψετε στον πιο κάτω πίνακα και να δηλώσετε το είδος τους. (μον.0,5)

...θα συζητούν με τους μαθητές τους για θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος που τους απασχολούν.

αντωνυμία	είδος

5. Να διατυπώσετε το ρήμα των πιο κάτω προτάσεων στους χρόνους που σας ζητούνται στην παρένθεση. (μον.0,5)

α. ... συγκρούονται με τη βαθύτερη ουσία του ελληνισμού. (Συνοπτικός μέλλοντας)

β. ... σ' ένα χώρο που δε μας εκφράζει. (Παρατατικός)

Δ. Λεξιλογικές ασκήσεις

Να διακρίνετε το αχώριστο μόριο των πιο κάτω λέξεων και ακολουθώντας να σχηματίσετε με αυτό μια νέα λέξη. (μον.0,5)

σύνθετη λέξη	αχώριστο μόριο	νέα λέξη
εξοπλισμένες		
συγκρούονται		

Ε. Παραγωγή επικοινωνιακού λόγου (μονάδες 8)

«Αναμφίβολα, η ανάγκη για αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί ένα από τα μείζονα προβλήματα Ελλάδας - Κύπρου. Αν όμως θέλουμε ως χώρα να μη μείνουμε πίσω σε όλους τους τομείς, θα πρέπει να θέσουμε τώρα τις βάσεις για το σχολείο του μέλλοντος».

Σε ένα άρθρο σας που θα δημοσιευτεί στη μαθητική εφημερίδα του σχολείου, να παρουσιάσετε πώς εσείς φαντάζεστε το σχολείο του μέλλοντος. (220 – 250 λέξεις)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ΜΕΡΟΣ Β: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1: Το τριαντάφυλλο

Ο δυόσμος κι ο βασιλικός κι η δόλια μαντζουράνα,
κείνα μαλώνουν μοναχά, κείνα τα τρία τ' άνθια
το ποιο είναι τ' ομορφότερο και ποιο μυρίζει κάλλιο²
Πετάχτη το τριαντάφυλλο, το μοσκομυρισμένο,
τους είπε να σωπάσουνε, τους λέει να μη μαλώνουν:
– Σωπάτε βρωμολούλουδα και βρωμοχορταράκια,
Τι² εγώ είμαι το τριαντάφυλλο, το μοσκομυρισμένο,
π' ούλον τον χρόνον κρύβουμαι στης αγκαθιάς τη ρίζα,
το Μάη μήνα φαίνουμαι, την άνοιξη στολίζω,
στολίζω και τις όμορφες κι ούλες τις μαυρομάτες,
κι ούλες με πλέχουν στα μαλλιά για να μοσκοβολούνε.

1. κάλλιο: καλύτερα, πιο όμορφα

2. τι: γιατί, επειδή

ΚΕΙΜΕΝΟ 2: Κουβέντα με ένα λουλούδι, Γ. Ρίτσος

– Κυκλάμινο, κυκλάμινο, στου βράχου τη σκισμάδα,
πού βρήκες χρώματα κι ανθείς, πού μίσχο και σαλεύεις;
– Μέσα στο βράχο σύναζα το γαίμα στάλα-στάλα,
μαντήλι ρόδινο έπλεξα κι ήλιο μαζεύω τώρα.

Γιάννης Ρίτσος, Δεκαοχτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας,
Κέδρος, Αθήνα 1987

ΚΕΙΜΕΝΟ 3: Τα όρη και τα κύματα, Γ. Βιζυηνός

Η Θάλασσα και η Στεριά, ευθύς που είχαν έβγει
απ' την δημιουργία,
πιασθήκαν στα μαλώματα: η κάθε μια γυρεύγει
να πάρει τα πρωτεία.

– Για πέσε και προσκύνα με, Στεριά, την αδελφή σου!
η Θάλασσα φωνάζει.
Εγώ γεννήθηκα προτού, κι είμαι τρανήτερη¹ σου,
να με τιμάς ταιριάζει.

– Εμέ προσκύνα, κράζ' αυτή. Αν είμαι κι από σένα
μικρότερη, τι τάχα;
Εγώ 'χω τόσα δα καλά παιδάκια γεννημένα,
εσύ νερό μονάχα.

Τότε γυρίζ' η Θάλασσα και τα παιδιά της κράζει,
σαν ήσαν κοιμισμένα.
– Για σηκωθείτε, κύματα! Ακούστε πώς χλευάζει,
την μάνα σας, εμένα;

Κι ευθύς επιρρωγήκανε τα κύματ' ως στ' αστέρια,
μ' όλα τα δυνατά τους·
κι εσυμφωνήσαν στη στιγμή, κι απλώσανε τα χέρια
να πνίξουνε την θεία τους.

Μα δεν το ήθελ' ο Θεός. Γι' αυτό ασυμφωνία
στο μεταξύ τους βάζει.
Κι ενώ το ένα την Στεριά προσβάλλει με μανία,
το άλλο τους διστάζει.

Τότε φωνάζει κι η Στεριά, και τα βουνά ξυπνάει,
που κοιμούνταν κάτω.
– Για πέστε πάνω τους, παιδιά, σφαλήστε τα πελάγη
μέσα στης Γης τον πάτο!

Και σηκωθήκαν τα βουνά, τα όρη τα μεγάλα,
σαν δράκοι θεριωμένοι.
Κι ορμήσαν προς στην Θάλασσα, να μην αφήσουν στάλα
νερό στην οικουμένη.

Μα δεν το ήθελ' ο Θεός. Για τούτο κεραυνώνει
την μάνα τους, την ξέρη.²
Και τα βουνά, που τρέχανε, η φρίκη τα παγώνει
στα τωρινά τα μέρη.

Τώρα ποθούν τα κύματα με θόρυβο μεγάλο
την Γη να κατακλύσουν,
μα μόλις τόνα σηκωθεί, πέφτει χαμαί το άλλο,
χωρίς να συμφωνήσουν.

Τώρα τα όρη επιθυμούν να κλείσουν κάθε κύμα,
σαν λάδι στο σκουτέλι,³
μα, στεριωμένα, δεν μπορούν να κάμουν ένα βήμα,
γιατί ο Θεός το θέλει.

Γ.Μ. Βιζυηνός, Τα ποιήματα (τόμ. Α'), επιμ. Έλενα Κουτριάνου,
Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Αθήνα 2003

1. τρανή: σπουδαία

2. ξέρη: η στεριά·

3. σκουτέλι: μικρή γαβάθα, πιατάκι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. α. Ποια σχέση έχουν τα ποιήματα «Το τριαντάφυλλο» και «Κουβέντα με ένα λουλούδι» με τη δημοτική μας παράδοση; (μον.0,5)

- β. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με δύο στοιχεία /παραδείγματα από κάθε ποίημα. (μον.1)

2. Να αναφερθείτε σε δύο στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται συμβολικά στο ποίημα «Κουβέντα με ένα λουλούδι». Να σχολιάσετε τους συμβολισμούς αυτούς. (μον.1,5)

3. Τα ποιήματα «Το τριαντάφυλλο» και «Τα όρη και τα κύματα» έχουν ως θέμα μια διαμάχη.

- α. Ποια είναι η απρόβλεπτη εξέλιξη του «αγώνα» στο ποίημα «Το τριαντάφυλλο» και ποια είναι η κατάληξή του; (μον.1)

- β. Ποιος ο λόγος της διαμάχης στο ποίημα «Τα όρη και τα κύματα»; (μον.0,5)

γ. Ποιος επεμβαίνει στο ποίημα «Τα όρη και τα κύματα» και ποια λύση δίνει;

(μον.1)

4. Να συγκρίνετε τα ποιήματα «Κουβέντα με ένα λουλούδι» και «Τα όρη και τα κύματα» και να εντοπίσετε δύο διαφορές ως προς τη μορφή τους.

(μον.0,5)
